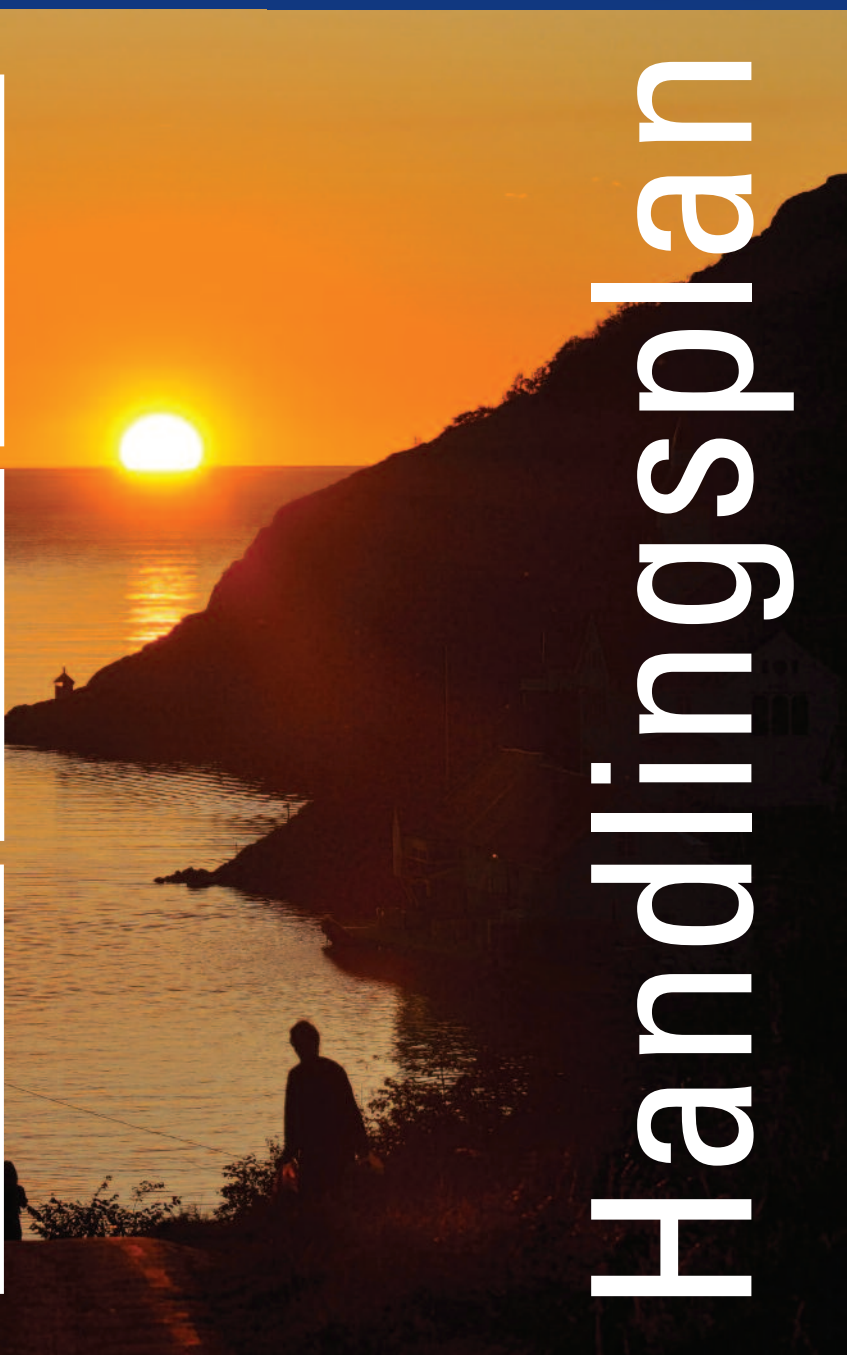

Handlingsplan for kystfiske i Sør-Norge

2011-2015

Handlingsplan

Vedtatt av landsstyret i Norges Fiskarlag den 31. mai 2011

innhold:

Kap. 1. Forord **3**

Kap. 2. Sammendrag **4**

Kap. 3. Innledning **5**

Kap. 4. Arealbruk og miljøforhold **7**

Kap. 5. Fiskeri og reguleringer **10**

Kap. 6. Mottak, logistikk, rekruttering m.m. **14**

Kap. 7. Handlingsplan **16**

forord:

Det yrkesmessige kystfisket langs kysten av Sør-Norge har i de senere årene vært i tilbakegang. Det er mange og sammensatte årsaker til dette, bl.a. knyttet til reguleringer, arealbruk, miljøforhold og utviklingen i viktige bestander. Norges Fiskerlags erfaring er at det har vært særlig vanskelig å få gjennomslag på vegne av yrkesfiskerne i denne landsdelen. Dersom det fortsatt skal være et lønnsomt og aktivt kystfiske i Sør-Norge må det nå iverksettes tiltak som ivaretar interessene til denne gruppen.

På oppfordring fra Fiskerlaget Sør og Fiskerlaget Vest besluttet Norges Fiskerlag å utarbeide en handlingsplan for det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge. Hensikten med denne planen er først og fremst å fremme forslag til hvordan det yrkesmessige kystfisket i sør kan bli vitalisert og få økt lønnsomhet, og dermed også bidra til økt verdiskaping i kystsamfunnene og ellers.

Dette er ikke noe fiskerne kan gjennomføre alene. Det er derfor Fiskerlagets håp at denne handlingsplanen vil bidra til større forståelse for fiskernes situasjon, og at fiskerimyndigheter, øvrig forvaltning, kystkommuner og andre vil være medspillere i et felles løft for næringa. I den forbindelse vises det også til Fiskeri- og kystdepartementets satsing "Samarbeid for arbeid i sjømatnæringa", som har som mål å gjøre Norge til verdens fremste sjømatnasjon. Handlingsplanen for kystfiske i Sør-Norge bør være et viktig bidrag for å oppnå denne målsettingen.

Jeg vil til slutt takke medlemmene i styringsgruppa, som har bidratt med sine erfaringer og innspill til denne planen gjennom en lang og grundig prosess. Også Fiskeri- og havbruksnæringens Forskningsfond (FHF) fortjener takk for å ha bidratt økonomisk til arbeidet.

Trondheim 31. mai 2011

Jan Skjærvø
leder av styringsgruppa

2. Sammendrag

Yrkesfisket langs kysten av Vestlandet, Sørlandet og Skagerrak foregår nær inntil Norges tettest befolkede område. Dette gir utfordringer med hensyn til utbygging i strandsonen, annen arealbruk, miljøforhold og fritidsfiske, men også store muligheter, bl.a. i forhold til et stort nærmarked for fersk fisk og skalldyr.

Kystfiskeriene i Sør-Norge opplever i dagens situasjon to store problemområder. Dette omfatter:

1. Arealbruk og arealkonflikter, hvor hensynet til fiskere, fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder ikke blir tilstrekkelig ivarettatt.
2. Bestandssituasjon og reguleringer, hvor de som har kystfiske som levebrød ikke blir tilstrekkelig prioritert.

Summen av disse forholdene har bidratt til at antall yrkesfiskere i Sør-Norge har blitt sterkt redusert, og det er nå liten rekruttering til yrket. Til tross for at store ressurser blir tatt i bruk for å hevde kystfiskernes rettigheter i Sør-Norge, viser det seg vanskelig å få gjennomslag. Skal vi fortsatt ha et aktivt og lønnsomt yrkesmessig kystfiske langs Vestlands-, Sørlands- og Skagerrakkysten må en legge til rette for at dette kan skje. Dersom dette ikke lar seg gjøre vil det ikke bare være et tap for fiskerinæringen, men også for kystsamfunnene og kystkulturen i denne landsdelen.

Arbeidet med denne handlingsplanen ble startet på oppfordring fra Fiskerlaget Sør og Fiskerlaget Vest, og gjennom vedtak i Landsstyret i Norges Fiskarlag. Hovedmålsettingen med handlingsplanen er å bidra til økt lønnsomhet i det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge, slik at dette også kan føre til økt verdiskaping i kystsamfunnene og ellers. For å oppnå dette må de som har

kystfiske som levebrød gis større prioritet i areal- og regulerings-sammenheng.

De viktigste tiltakspunktene i denne handlingsplanen omfatter bl.a.:

- Å bygge opp og sikre robuste bestander, gjennom god forvaltning, bærekraftig høsting og ivaretagelse av gyte- og oppvekstområder.
- Å sikre at annen virksomhet ikke drives på bekostning av havmiljø, ville bestander eller driftsgrunnlag og lønnsomhet for norske fiskere.
- Å sikre fortsatt felles adgang til fiske langs kysten av Sverige, Danmark og Norge, gjennom en ny Skagerrakavtale.
- Å sikre at det ikke innføres påbud om sorteringsrist uten oppsamlingspose i Sør-Norge, og at det fortsatt blir anledning til å levere bifangst fra rekefiske.
- Å snarest mulig oppheve forbudet mot lysfiske i Oslofjorden og Skagerrak på permanent basis.
- Reguleringer må være i samsvar med det som er mulig å oppnå i praktisk fiske.
- Å utvikle nærmarkedene i Sør-Norge videre, med hensyn til ferskhet, kvalitet, og leveringssikkerhet.
- Nye frednings- og bevaringsområder må etableres etter en overordnet nasjonal plan, og gjennom klare prosesser, der fiskerne får full anledning til medvirkning fra starten av.

I den videre oppfølgingen av denne handlingsplanen tas det bl.a. sikte på å arrangere en konferanse i 2012, for å gjennomgå status for det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge. Det legges opp til å revidere denne handlingsplanen i 2015.

3. Innledning

■ Om kystfiskeriene i sør

Kystfisket i Sør-Norge foregår nær inntil Norges tettest befolkede område, noe som gir utfordringer med hensyn til arealbruk, miljøforhold og fritidsfiske, men også store muligheter. Blant annet utgjør Sør-Norge sjømatnæringas beste nærmarked, som fiskerne forsyner med fersk og kortreist fisk og skalldyr. Fiskemottakene, fiskebutikkene og forbrukerne som ønsker fersk sjømat er derfor helt avhengig av de produkter fiskerne i dette området daglig bringer på land. Miljøregnskap, utført av bl.a. SINTEF, viser også at slik sjømatproduksjon fører til svært begrensede utslipp av klimagasser i forhold til annen sammenlignbar matvareproduksjon. Sild og makrell kommer spesielt gunstig ut¹.

Det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge er som regel et kombinasjonsfiske, med forskjellige redskaper, etter ulike arter. I fjordene og nær kysten fiskes det med garn og line etter sei, torsk, breiflabb, pigghå, lysing og andre arter, og med teine og ruse etter bl.a. konsumfisk, ål, leppefisk, krabbe, hummer og sjøkreps. I tillegg kommer fiske med snurrevad (blandingsfiske), trålfiske etter reke og kreps (der omsetning av bifangst er helt nødvendig for en tilfredsstillende totaløkonomi) og notfiske etter sild, makrell og brisling.

Det store flertallet av kystfiskerne i Sør-Norge er avhengig av mange, gjerne små, fiskerier. Summen av disse fiskeriene har allikevel gitt et akseptabelt driftsgrunnlag. De mindre fartøyene, som dominerer i denne regionen, er særlig avhengige av at det fortsatt er mottaksanlegg i noenlunde nærhet av der de driver fiske. Små fartøyer og begrenset driftsgrunnlag gjør også kystfiskerne i

Sør-Norge ekstra sårbare for lite tilpassede reguleringer, krav, gebyrer og avgifter.

Kystfiskeriene i Sør-Norge opplever i dagens situasjon to store problemområder. Dette er:

1. Arealbruk og arealkonflikter, hvor hensynet til fiskere, fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder ikke blir tilstrekkelig ivarettatt.
2. Bestandssituasjon og reguleringer, hvor de som har kystfiske som levebrød ikke blir tilstrekkelig prioritert.

Arealsituasjonen i Rogaland og Hordaland skiller seg noe fra situasjonen langs Skagerrakkysten. I Rogaland og Hordaland gjør areal- og miljøkonflikter med oppdrettsnæringen, og til dels petroleumsnæringen, seg sterkt gjeldende. Skagerrakkysten er særlig utsatt for privatisering og utbygging i strandsonen, samt konflikter med fritidsfiske. For øvrig har nedbygging, forurensende utslipp, mudring/dumping, legging av rør/kabler og andre arealkonflikter ført til ødeleggelse av fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder i hele denne regionen.

Yrkesfiskerne er helt avhengig av et rent havmiljø og robuste bestander, som forvaltes og høstes på en bærekraftig måte. Det har over tid vært en forholdsvis svak bestandssituasjon for flere viktige arter i Sør-Norge, bl.a. for hummer, ål og til dels enkelte bestander av torsk. Nye reguleringstiltak har i for liten grad tatt hensyn til de mest sentrale årsakene til reduksjon i fiskebestandene. Dette omfatter også økt fangst fra fritidsfiske, en sterk økning i predasjon / avbeiting fra mellemskarv og til dels sel, fragmentering og øde-

¹Carbon footprint and energy use of Norwegian Seafood Products. SINTEF 2009.

leggelse av gyte- og oppvekstområder og mulige effekter av klimaendringer, inkludert fravær av raudåte (som bl.a. er avgjørende som startfôr for torskeyngel). Nye reguleringer og begrensninger har derimot rammet yrkesfiskerne særlig hardt, bl.a. fordi effektene på yrkesfiskernes samlede driftsgrunnlag ikke blir sett i sammenheng. Dette har ført til en betydelig svekking av lønnsomheten. Fiskerne frykter nå at også fisket etter torsk skal bli regulert på en måte som særlig vil ramme yrkesfiskerne i Sør-Norge.

Summen av disse forholdene har bidratt til at antall yrkesfiskere i Sør-Norge har blitt sterkt redusert, og det er nå liten rekruttering til yrket. Fra 2000 til 2010 ble antall yrkesfiskere langs Skagerrakkysten, som har fiskeri som hoved- eller biyrke, redusert fra 1222 til 803 personer. Dette er en nedgang på 34 %. I Hordaland og Rogaland ble antall yrkesfiskere i samme periode redusert fra 2312 til 1502, noe som tilsvarer en nedgang på 35 %. I 2009 hadde hele 38 % av de med fiske som hovedyrke i Sør-Norge en alder på mer enn 50 år.

Det var i perioden 2000 til 2010 en halvering av antall fiskefartøy på Skagerrakkysten (fra 1137 til 564 fartøy). I Hordaland og Rogaland ble antall fiskefartøy i samme periode redusert fra 1375 til 765. Det er også forholdsvis mange mindre fiskefartøy i Sør-Norge.

For å videreutvikle et aktivt og lønnsomt yrkesmessig kystfiske langs Vestlands-, Sørlands- og Skagerrakkysten må en legge til rette for at dette kan skje, først og fremst ved å prioritere yrkesfiskerne i regulerings- og arealsammenheng. Yrkesfiskerne må bl.a. få anledning til å høste en større andel av aktuelle bestander i en oppbyggingsfase. Dersom det ikke blir gjort, vil det ikke bare være et tap for fiskerinæringen, men også for hele kystkulturen i denne landsdelen. I tillegg vil det føre til tap av arbeidsplasser i avledete virksomheter og manglende tilgang på fersk sjømat i Sør-Norge.

■ Mandat og avgrensning av handlingsplanen

Fiskerlaget Sør og Fiskerlaget Vest tok våren 2009 opp den vanskelige situasjonen for det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge med Norges Fiskarlag. Landsstyret i Norges Fiskarlag vedtok den 16. juni 2009 at det skulle utarbeides en helhetlig handlingsplan for utvikling og vitalisering av kystfisket i sør. Denne handlingsplanen skulle ta opp:

- Forutsetninger for utvikling og forbedring av driftsgrunnlaget i dagens kystfiske
- Hvilke helhetlige hensyn som må integreres i regelverksutforming og regelverkshåndheving for å skape grunnlag for fortsatte muligheter for et yrkesmessig fiske
- Hvordan den lokale næringspolitikken på kysten og på sjøen må utformes for å gi yrkesfiskerne nødvendig handlingsrom og arbeidsfred
- Muligheter for utvikling av nye aktiviteter/fiskerier, basert på lokale ressurser

Etter initiativ fra Norges Fiskarlag, ble det i desember 2009 bevilget midler fra FHF til å støtte arbeidet med handlingsplanen. Som et

ledd i arbeidet med handlingsplanen ble også konferansen "Kystfiskets framtid som næring i sør" arrangert i Oslo den 10. og 11. juni 2010. På konferansen deltok mer enn 130 fiskere, forvaltere, forskere og andre, og den ble gjennomført i et utmerket samarbeid med Sjømatfestivalen i Oslo / Kystens dag og Indre Oslofjord Fiskerlag.

Høsten 2010 ble det opprettet en styringsgruppe for utarbeidelse av handlingsplanen. Denne har bestått av aktive kystfiskere og representanter for Norges Fiskarlag: Jan Skjærvø, leder (Norges Fiskarlag), Alf Ulland (Hidrasund), Gunnar Arentzen (Lillesand), Jan Gunnarsen (Hvaler), Kåre Heggebø (Ølen), Geir Stuve Rommetveit (Stord), Elling Røttingen (Os), Torleif Paasche (Norges Fiskarlag), Britt Sæle Instebo (Fiskerlaget Vest), Trygve Bjørnerem (Fiskerlaget Sør) og Jan Henrik Sandberg, sekretær (Norges Fiskarlag). Det har vært tre fysiske møter i styringsgruppa (30. september 2010, 8. – 9. desember 2010 og 18. mai 2011), i tillegg til telefonmøter. Handlingsplanen ble vedtatt av Landsstyret i Norges Fiskarlag den 31. mai 2011.

Handlingsplanen har følgende avgrensning:

- Planen omfatter det yrkesmessige kystfisket, som foregår i Sør-Norge. I denne sammenheng omfattes også snurrevadfiske, rekefiske, makrelldorging og notfiske etter sild, makrell og brisling.
- Planens geografiske dekningsområde omfatter kysten fra Svenskegrensen til og med Sogn og Fjordane (62°N).
- Planen fokuserer på problemstillinger og muligheter som er særlig viktige i Sør-Norge. Planen har mindre fokus på generelle forhold, som omfatter alle fiskere.

■ Formidling og oppfølging

For at denne handlingsplanen i størst mulig grad skal kunne få ønsket virkning, må den formidles og følges opp på en hensiktsmessig måte. Dette er ikke noe fiskerne kan gjennomføre alene. Oppfølgingen av denne handlingsplanen må derfor skje i samarbeid med fiskerimyndigheter, øvrig forvaltning, kystkommuner og andre medspillere.

Det legges bl.a. opp til at:

- Handlingsplanen trykkes opp og sendes Norges Fiskarlags medlemmer i Sør-Norge, aktuelle offentlige etater, kystkommuner og andre.
- Hovedinnholdet i handlingsplanen formidles på hjemmesidene til Fiskerlaget, i MEA og andre aktuelle media.
- Norges Fiskarlag tar de sentrale prioriteringene i handlingsplanen opp med Fiskeri- og kystdepartementet og andre aktuelle samarbeidspartnere.
- Status for handlingsplanen bør behandles på en ny konferanse i 2012.
- Det bør legges opp til en revisjon av handlingsplanen om fire år, dvs. i 2015.

4. Arealbruk og miljøforhold

Vestlands- og Skagerrakkysten er svært viktig som både gyteområde, oppvekstområde og fiskeområde. Etter fiskernes oppfatning vil de kystnære fiskeområdene bli enda viktigere i framtida, bl.a. med tanke på mulighetene for å redusere forbruket av drivstoff og utslippene av drivhusgasser.

Fiskerne har vært innstilt på å bidra til god sameksistens med andre brukere av kystsonen, og i store trekk har konflikter med andre interesser hittil latt seg løse på en akseptabel måte. Allikevel ser en nå at fiskerne i stadig større grad fortrenses fra sine tradisjonelle fiskeplasser og at viktige gyte- og oppvekstområder blir negativt påvirket av forskjellige aktiviteter.

■ Fiskeområder

De fleste viktige fiskeområdene langs kysten er kartlagt av Fiskeridirektoratet, i samarbeid med fiskerne. Også Havforskningsinstituttet bidrar til kartlegging av gyteområder, bl.a. for torsk. Det gjenstår allikevel fortsatt et betydelig kartleggingsarbeid, særlig langs Skagerrakkysten. Det er viktig at yrkesfiskerne også i fortsettelsen bidrar til å kartlegge og prioritere fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder, bl.a. som et faglig grunnlag for den kommunale kystsoneplanleggingen. Avgjørelser i Miljøverndepartementet de siste årene, viser at fiskeområder skal vektlegges svært tungt i kommuneplanleggingen. Kommunene må derfor i større grad enn før bruke plan- og bygningsloven for å beskytte fiskeområder, oppvekstområder og gyteområder, og skjerme dem mot konkurrerende bruk.

■ Vindkraftanlegg

Vindkraftanlegg i sjøen vil i følge Havforskningsinstituttet kunne ha store og uforutsigbare negative effekter på fiskebestander og marint miljø. Det foreligger allikevel storstilte planer om etablering av vindkraftanlegg i sjø. Med dagens teknologi må slike vindmøller plasseres på forholdsvis grunt vann. Slike grunner er i stor grad sammenfallende med gode fiskefelt, for eksempel på Siragrunnen sør av Flekkefjord. Eventuelle vindkraftanlegg må derfor ikke etableres i områder som er viktige for fiskerne.

■ Akvakultur

Fiskerne har generelt vært villig til å gi rom for den veksten en har sett innenfor norsk oppdrett. Forutsetningen har hele tiden vært at dette ikke måtte gå på bekostning av havmiljø, ville fiskebestander eller driftsgrunnlag og lønnsomhet for norske fiskere. Etter Norges Fiskarlags oppfatning har ikke disse forutsetningene blitt fulgt opp på en god nok måte. Det har vist seg at oppdrett av laksefisk kan føre til endret atferd, vandringsmønster og kvalitet hos ville bestander av bl.a. sei og fjordtorsk. I tillegg kan oppdrett av torsk føre til negativ genetisk påvirkning og fare for spredning av sykdommer til ville bestander. Disse problemstillingene gir stadig større grunn til bekymring. Det forskningsmessige kunnskapsgrunnlaget er allikevel fortsatt meget begrenset. I tillegg opplever fiskerne arealkonflikter knyttet til fortøyninger og manglende opprydding etter fjerning/flytting av oppdrettsanlegg.

På bakgrunn av det som er nevnt ovenfor, må det nå tas større hensyn til fiskeområder, ville marine bestander og gyte- og oppvekstområder når den framtidige areal- og driftsstrukturen for

oppdrettsnæringen skal bestemmes. Fôring og utslipp fra oppdrettsnæringen må gi minst mulige negative effekter på ville bestander av fisk og krepsdyr. Bruk av kitinhemmere (diflubenzuron og teflubenzuron) må stanses umiddelbart, og evt. ikke tillates igjen før ny forskning viser at praktisk bruk av disse stoffene ikke er skadelig for ville bestander av reke, hummer, krabbe, raudåte og andre marine krepsdyr. Oppdrettsanlegg (både torsk, laksefisk og andre arter) må heller ikke etableres i nærområdene til viktige gyteområder, oppvekstområder eller fiskeområder. I tillegg må det snarest etableres et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag om forholdet mellom oppdrett og ville marine arter. Flere aktuelle tiltak er også foreslått i rapporten *"Effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen"* (Gullestadutvalget).

■ Dumping og utslipp

Forurensende utslipp har ført til forhøyede verdier av fremmedstoffer og miljøgifter i flere områder langs kysten, samt innføring av kostholdsråd. I tillegg har gyte- og oppvekstområder blitt ødelagt. Slike problemer er vanskelig å løse i etterkant, og må derfor forebygges i langt større grad enn hittil.

I tillegg til eksisterende utslipp, planlegges det nå ny omfattende virksomhet langs kysten, bl.a. opphogging av petroleumsinstallasjoner (i Yrkjefjorden i Rogaland) og storstilt gruvevirksomhet, hvor avfallet etter planen skal slippes ut i fjordene (det er usikkert i hvilken grad dette igjen kan komme på tale for Titania AS i Sokndal). Slik virksomhet vil kunne føre til betydelige utslipp av giftige kjemikalier og svært store mengder avfall.

Norges Fiskarlag mener det må være et felles overordnet prinsipp at sjøen ikke skal brukes som avfallsplass. Kravet om 0-utslipp av miljøskadelige stoffer fra petroleumsnæringen må også omfatte siste fase av denne virksomheten (opphogging). Førre-vårprinsippet må fra nå av også benyttes aktivt ved forvaltning av forurensende utslipp som kan være ødeleggende i forhold til sjømatnæring, mattrygghet, gyte- og oppvekstområder og marint miljø. Etter Fiskarlagets oppfatning skjer ikke dette per i dag. Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Havforskningsinstituttet og fiskernes organisasjoner må i langt større grad enn hittil bli lyttet til i slike saker.

■ "Bit-for-bit-utbygging"

"Bit-for-bit-utbygging" omfatter det svært store antallet mindre tiltak i kystsonen, som for eksempel mudring, utfylling, utslipp, bygging av bryggeanlegg og småbåthavner, oppdrett og utlegging av rør, kabler og bøyer. Slike tiltak kan være til hinder for fiske og låssetting, skade gyte- og oppvekstområder, og dermed også ødelegge for det marine biologiske mangfoldet. Slik "bit-for-bit-utbygging" har vært særlig omfattende i Sør-Norge. De samlede konsekvensene av slike tiltak har hittil ikke blitt vurdert, men Norges Fiskarlag har vært en av initiativtakerne til et FoU-prosjekt som vil vurdere dette nærmere. Etter Fiskarlagets oppfatning må slike "bit-for-bit-tiltak" ses i sammenheng, og håndteres bedre i framtidig kystsonerplanlegging. Her har kystkommunene en nøkkelrolle.

■ Marint vern

Arbeidet med marin verneplan har startet opp igjen, og de 17 første områdene er nå under planlegging. Enkelte av disse områdene vil kunne bli konfliktfylte i forhold til fiskeriene. Dette vil delvis kunne avhenge av hvilke lovverk som skal brukes ved etablering, forvaltning og oppsyn i kommende verne- og referanseområder.

Norges Fiskarlag forutsetter at en også i det videre arbeidet med marint vern legger opp til en åpen og god brukermedvirkning, og at også fiskernes interesser tas hensyn til. Dette er en forutsetning for vellykkede verneplanprosesser.

■ Forholdet mellom en nasjonal forvaltning av fiskeriene og lokal / regional politikk

Enkelte kystkommuner synes nå å ha ambisjoner om selv å forvalte fiskeområder, fiskeressurser og fiskerier i sitt nærområde. Det tas bl.a. sikte på å gjennomføre dette ved å innhente nødvendige tillatelser fra Fiskeri- og kystdepartementet.

Verken fiskerinæring, fiskeriforvaltning eller de marine ressursene

er tjent med at det etableres nye lokale eller regionale forvaltningsmodeller. På Norges Fiskarlags landsmøte høsten 2009 ble det vedtatt at: *"Landsmøtet står fast på at vi skal ha en sentral fiskeriforvaltning i Norge. Endringer på yrkesfiskernes interesseområder må derfor avgjøres etter nasjonale prosesser og ikke på kommunalt eller regionalt nivå"*. Nye fredings- og bevaringsområder må derfor eventuelt etableres i et nært og åpent samarbeid mellom fiskere, fiskeriforvaltning og forskere, gjennom klare og åpne prosesser, samt gjennomføres etter en overordnet nasjonal plan. Kystkommuner, og til dels fylkeskommuner, har derimot et svært viktig ansvar i forhold til å ivareta fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder gjennom sine kystsoneplaner. Mange kommuner har ennå ikke fulgt opp dette ansvaret på en god nok måte.

■ Kystøkologi og predasjon

Vi har fortsatt begrenset kunnskap om viktige kystøkologiske forhold. Det omfatter bl.a. effektene av predasjon / avbeiting fra skarv og sel m.fl. på torsk og andre marine bestander, effekter av vannkraftutbygging på marint miljø, samlede effekter av "bit-for-bit-utbygging" i kystsonen, effekter av oppdrett på ville marine bestander, effekter av endringer i klimaet og årsaker til- og effekter av fravær av raudåte langs kysten av Sør-Norge. Det er viktig å øke kunnskapen om slike kystøkologiske forhold. Det konstateres at Havforskningsinstituttet nå har satt økt fokus på dette, og det forventes at også fiskernes erfaringer dras nytte av i det videre arbeidet med disse problemstillingene.

Skarv, og til dels sel, tar svært mye yngel og småfisk, bl.a. torsk og ål. Predasjon fra skarv er i mange områder også et svært stort problem ved mellomlagring av levende fisk.

Når det gjelder arten mellemskarv, som opprinnelig ikke hører hjemme i norsk natur, så har denne arten hatt en eksplosiv vekst i Sør-Norge de siste årene. Det må derfor innføres økt jakttid for denne arten, samt mulighet til jakt fra båt. Direktoratet for naturforvaltning må, i samarbeid med fiskere, fiskeriforvaltning og andre, også starte opp arbeidet med en forvaltningsplan for mellemskarv. Her må det legges fram effektive tiltak for å begrense videre bestandsvekst og utbredelse. Bestandene av steinkobbe har også hatt en viss økning, særlig i Østfold og i Rogaland. Det bør derfor gis flere fellingstillatelser, samtidig som en vurderer hvordan jakt på sel kan gjøres enda mer attraktiv.

■ Nye lov- og rammeverk i kystsonen

Det har skjedd forholdsvis store endringer i føringene for forvaltning og planlegging av kystsonen de siste årene, bl.a. som følge

av at vi har fått flere nye/oppdaterte lov- og rammeverk på plass. Dette omfatter bl.a.:

- Akvakulturloven (2005)
- Ny havressurslov (2008)
- Ny plan- og bygningslov (2008)
- Ny naturmangfoldlov (2009)
- Ny havne- og farvannslov (2009)
- Ny havenergilov (2010)

I tillegg til dette, så vil også vanndirektivet og vannforskriften, EUs marine direktiv, nye retningslinjer for arbeid med kystsoneplanlegging i Fiskeridirektoratet og nye statlige planretningslinjer for strandsonen få betydning for den framtidige forvaltningen av kystsonen.

Det er fortsatt et stort behov for en bedre og mer koordinert forvaltning og planlegging. Hvordan de nevnte nye lov- og rammeverkene best kan fungere sammen, og hvordan de best kan implementeres i kommunal og regional kystsoneplanlegging, er i liten grad avklart. Dette er også en viktig årsak til at Norges Fiskarlag ønsker at Fiskeri- og kystdepartementet nå tar initiativ til å utarbeide en Stortingsmelding om arealbruk i kystsonen.

Norges Fiskarlag og Fiskeridirektoratet hadde tidligere et svært godt og konstruktivt samarbeid om gjennomføring av kurs i kystsoneplanlegging for både fiskere, forvaltere og andre. En oppdatering og gjenopptagelse av et slikt kursopplegg, vil kunne bli et viktig grunnlag for forbedret dialog og kvalitetsmessig bedre kystsoneplaner i Sør-Norge.

5. Fiskeri og reguleringer

Fisket på kysten av Vestlandet og Skagerrak er særdeles variert og sammensatt. Fisket foregår på et stort antall arter av fisk og skalldyr, og det benyttes mange forskjellige redskaps- og fartøygrupper. Det kan være alt fra fiske etter ål eller løppefisk med åpne joller på 15 - 16 fot og påhengsmotor, til større rekestrålere eller garnfartøy.

Det årlige driftsgrunnlaget for en kystfisker består av mange ulike fiskeri, hvor alle er viktige for en helårlig drift. Det er få store sesongfiskerier i Sør-Norge, men for mange fiskere i denne landsdelen er allikevel sesongfiskeriene etter makrell, hummer, ål², sild og brisling svært viktige. For enkelte redskapsgrupper er fangstene sammensatt av mange forskjellige arter. I disse blandingsfiskeriene representerer bifangsten en vesentlig del av driftsgrunnlaget. Et slikt blandingsfiskeri har vært drevet til alle tider, det er nødvendig for lønnsomheten og det bidrar til at nærmarkedet får tilgang på et vidt spekter av fersk fisk og annen sjømat.

Fiskerne er helt avhengige av gode bestander, og har forståelse for at det er påkrevet med reguleringstiltak. Det må allikevel være en forutsetning at slike reguleringer er målrettede, i den forstand at de settes inn der effekten er størst. Reguleringstiltak har hittil i all hovedsak vært rettet mot yrkesfiskerne, også i de tilfeller det er andre forhold eller grupper som spiller inn. I fisket etter torsk og hummer, står for eksempel yrkesfiskerne for en forholdsvis liten del av beskatningen. Reguleringene må også være i samsvar med hva som er mulig å oppnå i praktisk fiske, og ikke være til hinder for tradisjonelle blandingsfiskerier.

Av reguleringer som er innført, og har hatt negative konsekvenser

for kystfiskeriene i Sør-Norge, kan nevnes:

- forbud mot direktefiske etter torsk i Skagerrak
- lukking av torskefisket i Nordsjøen
- sildekvoten på 500 tonn, som var øremerket låssettingfiske på fartøynivå i Skagerrak, er ikke lenger noe tillegg til låssettingsfisket i Skagerrak
- forbud mot direktefiske etter pigghå
- forbud mot fiske etter ål
- redusert grense for bifangst av blålange, som vanskeliggjør annet fiske
- innføring av økt minstemål, redusert antall teiner m.m. i hummerfisket
- Forbud mot fangst av kolmule innenfor grunnlinja for kystflåten

Andre foreslåtte reguleringstiltak, som kan få ytterligere negative konsekvenser for kystfiskeriene i Sør-Norge er:

- Det er vedtatt innført minste maskevidde på 126 mm i bunngarn fra 1. januar 2012, Dette vil særlig ramme de som fisker med garn etter lysing, sei, lyr, flyndrearter m.fl.
- Det er foreslått forbud mot krepsetrålning innenfor fire nautiske mil, og en minste maskevidde i krepsetrål på 120 mm utenfor fire nautiske mil i Skagerrak. Dette vil redusere inntektsgrunnlaget for mange fiskere/fartøy i denne regionen.
- Det er foreslått påbud om sorteringsrist i rekestrål, uten oppsamlingspose for konsumfisk, ved fiske utenfor fire nautiske mil. Dette vil få store økonomiske konsekvenser for rekestrålflåten, for mottaksstasjoner/fiskeutsalg og for tilgangen på fersk fisk i nærmarkedene.

² Forbudt siden 2010, med unntak av forskningsfangst.

Lønnsomheten i kystfisket i Sør-Norge er ofte marginal, og nye enkeltstående reguleringer kan føre til at driftgrunnlaget på årsbasis forsvinner. Mange av kystfiskerne i Sør-Norge har heller ikke rettigheter i lukkede fiskeri, og er derfor avhengig av å delta i åpne fiskeri. Disse har få eller ingen alternativer dersom reguleringer fører til ulønnsom drift. Driftsgrunnlaget må ikke bli redusert "bit-for-bit", på en måte som gjør at yrkesfiskerne ikke lenger får et rimelig utkomme på årsbasis. I framtida må det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norges derfor prioriteres og beskyttes bedre i reguleringssammenheng. Det må også tenkes mer helhetlig når det innføres nye reguleringer.

■ Torsk sør for 62°N

De fleste bestandene av torsk i Sør-Norge har vært relativt svake i lang tid. Det er mange og sammensatte årsaker til dette. Yrkesfiskerne står per i dag kun for en mindre del av det totale fisket. I tillegg til torsk fanget av fritids- og turistfiskere, tas det også betydelige mengder småtorsk av skarv og sel. Sannsynligvis spiller også kystøkologiske forhold, som fravær av raudåte, en stor rolle.

Havforskerne mener at torsk i fjordene i hovedsak er lokale bestander. I Skagerrak er således torsk fisket innenfor grunnlinja holdt utenom den årlige kvoteavtalen med EU om fiske i Skagerrak. I tilsvarende avtale med EU om fiske i Nordsjøen inngår imidlertid fjordtorsken i avtalen. Norge må derfor kreve at all torsk fanget innenfor grunnlinja skal holdes utenfor avtalen. Dette vil styrke driftsgrunnlaget for de som fisker torsk på kysten og i fjordene.

Av hensyn til torskebestandene er det vedtatt innført minste maske-

vidde på 126 mm i bunngarn fra 1. januar 2012. Dette vil ramme de som fisker på kysten med garn etter lysing, sei, lyr og flyndrearter. Det må derfor innføres et unntak fra maskeviddekravet, (med en vanlig bifangstbestemmelse for torsk), for manntallsførte fiskere med fartøy i merkeregisteret, som fisker etter andre arter enn torsk.

I de siste årene har det stått igjen vesentlige deler av den norske torskekvoten, både i Nordsjøen og Skagerrak. Det er uheldig at fisket begrenses på en slik måte at kvoten ikke blir tatt. I Skagerrak var det opprinnelig sju fartøy som fikk tildelt dispensasjon for et begrenset direktefiske på torsk. Nå er det kun fire igjen. I dagens situasjon er det naturlig at antall dispensasjoner økes til 10 fartøy, noe som vil medvirke til at kvoten blir utnyttet.

Fylkesbindingen på kjøp/salg av kvoter på torsk nord for 62°N må også oppheves mellom fylkene sør for 62°N.

■ Reke

Bestandene av reke kan vise forholdsvis store variasjoner fra år til år. Forskerne mener den forholdsvis lave rekebestanden i Sør-Norge de siste årene først og fremst skyldes at klekkingen av rekeegg ikke har sammenfalt i tid med oppblomstringen av byttedyr. I tillegg erfarer fiskerne at bestandene av reke synes å gå markert ned i områder der det drives intensiv oppdrett. Bestanden i Skagerrak ser nå derimot ut til å være i økning.

Reketrålflåten er økonomisk helt avhengig av bifangst av fisk, og videresalg av denne. Bifangst av torsk i rekefisket er fastsatt til maksimalt 2,5 %, en begrensning som vanskelig kan etterleves,

spesielt i perioder med labert rekefiske. Denne bifangstprosenten synes å være satt urimelig lavt, særlig tatt i betraktning at industritrålere har samme bifangstprosent, og at det tillates fisket 20% bifangst i fisket med garn. Bifangstprosenten av torsk i rekefisket bør derfor økes til 10 % sør for 62°N.

Et påbud om bruk av sorteringsrist, uten oppsamlingspose, i reketrål-fisket vil få store negative konsekvenser for reketrålflåten. Også for mottaksstasjonene og fiskeutsalg vil dette være svært negativt, og publikum vil heller ikke få tilgang på kortreist og fersk fisk. Et påbud om sorteringsrist (uten oppsamlingspose) må derfor ikke innføres. Fiskerne er også oppatt av å ta vare på yngel og småfisk, som skal danne grunnlag for det fremtidige fisket. Det må derfor forskes på alternative seleksjonsmåter i reketrål, som på best måte kan skille ut yngel og småfisk uten at dette går utover fiskerne fangst og økonomi. Slik forskning må gjennomføres i et nært samarbeid med fiskerne.

■ Sjøkreps

Det foregår et forholdsvis aktivt krepsetrål-fiske i Skagerrak. Dette må få fortsette på samme premisser som i dag. Et økende fritidsfiske etter sjøkreps med teine har derimot vist seg å medføre betydelige ulemper for reketrålflåten, ved at teiner settes i reketrål-felt. Reketrål-fiskere og andre yrkesfiskere har god dialog, og vil i langt større grad kunne unngå slike konflikter. Teinefiske etter sjøkreps er et fiskeri som bør ha særlig potensial for videre utvikling for yrkesfiskerne.

■ Ål

Fiske etter ål ble forbudt i 2010, men det ble åpnet for et fiske på inntil 50 tonn i et lisensiert overvåkingsfiske (forskningsfiske). EU innførte importforbud i 2011, noe som rammet eksporten av norsk ål. Overvåkingsfisket ser ikke ut til å bli videreført i 2011. For å opprettholde en oversikt over bestandssituasjonen og en viss kunnskap og kompetanse på fisket må norske myndigheter fortsatt arbeide aktivt for at importforbudet blir opphevet i 2012. Det er også viktig at norske myndigheter deltar aktivt i det europeiske arbeidet for å utvikle et "bærekraftmerke" for europeisk ål (Sustainable Eel Standard).

■ Leppefisk

Det ble innført nye reguleringer for fiske etter leppefisk i 2011, noe som bl.a. førte til en innkorting i fisketiden. For å bidra til økt lønnsomhet i det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge, bør fiske etter leppefisk for omsetning forbeholdes fiskere registrert i fiskermann-tallet.

■ Brisling

Det ble fra 1. januar 2011 innført et forbud mot bruk av lys i fiske

etter sild og brisling (uten inspektør) i Oslofjorden og Skagerrak. Hensikten med dette ble oppgitt å være vern av kysttorsken. Det foreligger imidlertid ikke anbefalinger om innføring av dette tiltaket fra forskere, fiskeriforvaltning eller andre faginstanser. Etter vår oppfatning finnes det heller ikke noen faglig begrunnelse for dette forbudet, siden innblandingen av torsk i lysfisket er marginal. Forbudet mot lysfiske må på denne bakgrunn snarest oppheves på permanent basis.

■ Sild

Sildeforekomstene i Skagerrak er sammensatt av flere forskjellige bestander, herunder fjordsild som i hovedsak er i fjordområdene. I den årlige avtalen med EU om fiske i Skagerrak inngår også sild. En vesentlig andel av denne sildekvoten blir imidlertid fisket i Nord-sjøen, herunder størstedelen av kystkvoten. Norges Fiskarlag har gjentatte ganger foreslått at det må avsettes en ekstrakvote på 1000 tonn med sild til et låssettingsfiske innenfor grunnlinjen på Skagerrakkysten. For fiskeriet i Skagerrak vil en slik kvote være et særdeles verdifullt tillegg.

■ Hummer

Hummerbestanden i Sør-Norge har lenge blitt ansett for å være forholdsvis svak, men bestanden ser nå ut til å være økende. Mye av hummeren som fiskes antas å ikke bli registrert. Det bør derfor inn-gås en dialog om hvordan fangst, registrering/merking og omset-ning av hummer skal foregå på en mest mulig hensiktsmessig måte. Det bør også utredes om hver enkelt teine bør merkes med egne oblater. Yrkesfiskerne står nå for en forholdsvis liten andel av hummerfangsten i Sør-Norge, men ved en økning i bestanden må yrkesfiskerne prioriteres. Det bør i tillegg vurderes begrensninger på bruk av garn i fritidsfisket i Sør-Norge, særlig i sommer-månedene.

■ Pigghå

Pigghå er en stimfisk, og fiskerne opplever at det fortsatt er mye pigghå i Sør-Norge. Reguleringen av fisket etter pigghå har endret seg mye de siste årene. I 2009 var det forbudt for norske fartøy å fiske pigghå, men det var unntak for fartøy under 28 m som fisker med konvensjonelle redskap i Norges indre farvann. I 2010 ble unntaket kun gjort gjeldende for fartøy under 15 m, og i 2011 kan man kun ha pigghå som såkalt uungåelig bifangst. Disse reguleringene har skapt store problemer for fiskerne.

Det må fortsatt være lovlig å drive et direktefiske etter pigghå for fartøy under 15 m, i de indre farvann, jf. reguleringene for 2010. I tillegg bør en vurdere å la det begrensende antallet fartøy i gruppen 15- 28 m, som har drevet dette fisket tidligere, få anledning til å fortsette.

■ Blålange

Bifangstregelen for blålange har endret seg mye fra 2010 til 2011. I 2010 kunne man ha inntil 50 % bifangst av blålange i annet fiske, mens man i 2011 kun kan ha 10 % bifangst. Dette har ført til at fisket etter bl.a. kvitlange blir umuliggjort for en del av kystfiskerne i sør. Bifangstprosenten må derfor igjen økes til inntil 50 %, slik at kystfiskerne i sør kan få anledning til å fortsette dette fisket.

■ Kolmule

Kystflåten får til tider kolmule i sine fangster, men det er nå innført et forbud mot fangst av kolmule innenfor grunnlinja for denne gruppen. Kystflåten må primært igjen kunne få fiske kolmule innenfor grunnlinja. Sekundært mener man at sporadiske fangster må kunne avregnes mot bifangstavsetningen.

■ Prioritering av de som har kystfiske som levebrød i reguleringssammenheng

I Sør-Norge står fritidsfiske for en vesentlig andel av beskatningen av torsk, hummer og andre arter. Flere av disse artene er nå i en oppbyggingsfase, og yrkesfiskerne må i framtida prioriteres enda sterkere med hensyn til redskapsmengde, fisketid og kvantum. Fritidsfiske i Sør-Norge bør kun omfatte rekreasjonsfiske til egen husholdning og ikke fiske for videre omsetning. Fiske for videre omsning må forbeholdes de som har fiskeri som levebrød.

Det kan i framtida bli aktuelt å skille ytterligere mellom rettighetene til fiskere på blad A og blad B. Tematikken ble drøftet av styringsgruppa, som konkluderte med at dette måtte vurderes i neste omgang, etter en nærmere evaluering.

6. Mottak, logostikk, rekruttering m.m.

■ Mottak, logistikk og marked

Nærmarkedet er svært viktig for fiskeflåten i Sør-Norge. I tillegg er en stor andel av kystfiskefartøylene forholdsvis små, med begrenset mulighet til å transportere fisk over større avstander. Det kan derfor være katastrofalt om flere lokale fiskemottak forsvinner. Dette betinger at fiskemottakene kan drives lønnsomt, og det er derfor bl.a. avgjørende at reketralerne i sør fortsatt får levere bifangst. Et slikt "markedsnært fiske" er også både ressurs- og miljøvennlig. Nærmarkedene i Sør-Norge bør derfor utvikles videre med hensyn til ferskhet, kvalitet, leveringssikkerhet og betalingsvillighet. I tillegg må det jobbes for at de store matvarekjedene i større grad slipper til lokale leverandører av fersk fisk og skalldyr. Dette arbeidet må gjøres i samarbeid med Eksportutvalget for fisk, salgslagene og andre.

■ Rekruttering

Det framtidige kystfiske i Sør-Norge er avhengig av at det rekrutteres nye unge og dyktige yrkesfiskere. Det er utdanningstilbud innen fiske og fangst ved Rygjabø videregående skole på Finnøy i Rogaland, samt ved Austevoll videregående skole / Austevoll maritime fagskole i Hordaland. Det er per i dag ikke noe utdanningstilbud på videregående nivå innen fiske og fangst på Skagerakkysten.

Et lønnsomt kystfiske, med stabile og gode rammevilkår, er den grunnleggende forutsetningen for å rekruttere nye fiskere i Sør-Norge. Det er også viktig å støtte opp om de utdanningstilbudene som allerede finnes. Da må fiskeryrket anses som så attraktivt at en oppnår et tilstrekkelig antall gode søkere.

Fagbrev som fisker krever en lærlingperiode på to år. For å rekruttere kompetente fiskere må en derfor også legge til rette for et tilstrekkelig antall sikre og attraktive lærlingplasser, bl.a. i samarbeid med opplæringskontorene og prosjektet "Sett Sjøbein". Det vil i den sammenheng være positivt om læringer også kan opparbeide fartstid på fartøy mindre enn 15 m.

Den såkalte ungdomsfiskeordningen legger opp til at ungdom kan få anledning til å drive fiske som sommerjobb. Dette kan ha positiv effekt med hensyn til rekruttering. Ordningen omfattet tidligere kun fiske etter torsk, hyse og sei nord for 62°N, men er fra 2010 utvidet til å gjelde flere fiskerier og omfatte hele landet. Det er ønskelig å evaluere denne ordningen, for å finne ut hvordan den evt. best kan tilpasses fiskeriene i sør.

Enkelte fiskerier kan ha et særlig potensial for rekruttering av nye yrkesfiskere. Dersom antall dispensasjoner for et begrenset direktefiske etter torsk i Skagerrak økes (for å utnytte fastsatte kvoter), vil kriteriene for dette kunne ses i sammenheng med rekruttering av nye fiskere. Andre "nye" fiskerier, som for eksempel fiske etter leppefisk, sjøkreps, krabbe og lite utnyttede arter (LUR), bør også kunne utvikles videre i forhold til ungdomsfiskeordningen. En bør også vurdere å utvide denne ordningen til å omfatte hele året.

■ Kontroll og oppsyn

Den Indre Kystvakt og Fiskeridirektoratet har i dag et svært begrenset oppsyn med fritidsfiske i Sør-Norge, til tross for at dette fisket står for en stor andel av beskatningen av hummer, torsk og

andre arter i sør. Det bør derfor utredes hvordan et oppsyn kan organiseres slik at det blir en reell og rettferdig kontroll, både av yrkesfiske og fritidsfiske, langs kysten av Sør-Norge.

■ Bilateralt samarbeid med EU

Skagerrakavtalen gir medlemslandene full gjensidig adgang til fiske i hverandres soner, inntil 4 nm ut av grunnlinja. Norge sa opp avtalen i juni 2009. Den nåværende avtalen løper fram til 7. august 2012. Norge og EU må derfor inngå en ny rammeavtale før august 2012. For norske fiskere er det spesielt viktig at den felles adgangen til å fiske inntil 4 nm av kysten til Sverige, Danmark og Norge videreføres. Spesielt gjelder dette reke- og krepsetrålere.

■ Spøkelsesfiske

Tapte garn, og til dels teiner, kan være aktive i fiske lenge etter at de er mistet. Dette kalles spøkelsesfiske. Arbeidet for å redusere dette problemet må intensiveres ytterligere. Tap av garn må forebygges så langt det er mulig, og evt. tap av garn og annen fiskeredskap må varsles til Fiskeridirektoratet eller Kystvakt-sentralen. I denne sammenheng vises det også til det viktige arbeidet som Fiskeridirektoratet gjør, for å rydde opp i slike tapte fiskeredskaper.

I de siste årene har det også vært stor utskifting av de tradisjonelle treteinene med teiner laget av metall og kunstfiber (polyester). De nye teinene kan imidlertid bli stående og fiske til nærmest evig tid, dersom de mistes. Det bør derfor vurderes om alle teiner bør ha inn-sydd et stykke med tråd som går i oppløsning etter en tid, slik at skaldyr og fisk kan gå ut av teinen igjen, selv om stålrammen og

mye av polyesteren blir stående inntakt. Et slikt krav må også omfatte alle teiner som selges til bruk i fritidsfiske. Det må forskes fram praktiske løsninger på dette, i samarbeid med fiskerne.

■ Refusjon av veiavgift på bensin brukt i yrkesfiske

I flere fiskeri blir det brukt båter med påhengsmotor, for eksempel i fisket etter leppefisk. Man finner det urimelig at man i denne sammenhengen skal måtte betale veiavgift på bensin som brukes i yrkesfiske. Denne avgiften bør derfor fjernes.

7. Handlingsplan

Den overordnede målsettingen med handlingsplanen er å bidra til økt lønnsomhet i det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge, slik at dette også kan føre til økt verdiskaping i

kystsamfunnene og ellers. De viktigste konkrete tiltakene for å oppnå dette, er listet opp i tabellen nedenfor:

TILTAK	ANSVAR OG GJENNOMFØRING
Arealbruk og miljø	
En må i fellesskap bygge opp og sikre robuste bestander. Dette kan oppnås gjennom god forvaltning, bærekraftig høsting og ivaretagelse av gyte- og oppvekstområder.	Dette er et overordnet felles ansvar. Det bør arrangeres et møte hvert 2. år, mellom fiskeriforvaltning, fiskerorganisasjoner og havforskere, for å drøfte denne tematikken.
Fiskerne må sikres sjøarealer for en fortsatt effektiv og bærekraftig høsting av sjømat. Kommunene må beskytte fiskeområder, oppvekstområder og gyteområder i sine kystsoneplaner, og skjerme dem mot konkurrerende bruk.	Fiskeri- og kystdepartementet (FKD), Fiskeridirektoratet og kystkommunene. Det bør utarbeides en Stortingsmelding om arealbruk i kystsonen for å følge opp dette.
Yrkesfiskerne må bistå Fiskeridirektoratet med å kartlegge og prioritere fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder.	Fiskeridirektoratet, Norges Fiskarlag, Fiskerlaget Vest og Fiskerlaget Sør.
Det må være et felles overordnet prinsipp at sjøen ikke skal brukes som avfallsplass. En må sikre et godt havmiljø, rene fjorder, intakte gyte- og oppvekstområder og god mattrygghet, gjennom å forebygge dumping/deponering og forurensende utslipp. Kravet om 0-utslipp av miljøskadelige stoffer fra petroleumsnæringen må også omfatte siste fase av virksomheten (opphogging).	Fylkesmennene, Klima- og Forurensningsdirektoratet (KLIF), kystkommunene, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet m.fl. Norges Fiskarlag må sende en henvendelse til aktuelle departement, for å avklare hvordan dette best kan oppnås. Det bør også utarbeides en Stortingsmelding om arealbruk i kystsonen for å følge opp dette.
Oppdrett må ikke drives på bekostning av havmiljø, ville bestander eller driftsgrunnlag og lønnsomhet for norske fiskere. Dette medfører bl.a. at: <ul style="list-style-type: none"> - Fôring og utslipp fra oppdrettsnæringen må gi minst mulige negative effekter på ville marine arter. - Bruk av kitinhemmere (diflubenzuron og teflubenzuron) må stanses umiddelbart. - Oppdrettsanlegg (både torsk, laksefisk og andre arter) må ikke etableres i nærområdene til viktige gyteområder, oppvekstområder eller fiskeområder. - Det må så snart som mulig bli etablert et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag om forholdet mellom oppdrett og ville marine arter. 	FKD, Fiskeridirektoratet, KLIF, Havforskningsinstituttet, Mattilsynet, oppdretterne m.fl. Norges Fiskarlag må fortsette dialogen med FKD og Fiskeridirektoratet ang. dette. Det bør også utarbeides en Stortingsmelding om arealbruk i kystsonen for å følge opp dette.
Fiskerne er avhengig av stabile rammer og en enhetlig forvaltning av ressursene. Nye fredings- og bevaringsområder må derfor etableres i et nært og åpent samarbeid med yrkesfiskerne, etter klare og åpne prosesser, samt etter en overordnet nasjonal plan. Det er et absolutt krav at fiskerier og fiskeressurser fortsatt må forvaltes på nasjonalt nivå.	Fiskeri- og kystdepartementet (FKD). Norges Fiskarlag må snarest avklare dette forholdet med FKD.
Jakt på skarv må økes, bl.a. ved utvidet jakttid og tillatelse til jakt fra båt. Det må snarest startes opp et arbeid med en forvaltningsplan for mellemskarv, for å begrense videre bestandsvekst og utbredelse. Jakt på sel må økes, bl.a. gjennom tildeling av flere fellingsstillatelser.	Direktoratet for naturforvaltning (DN), i samarbeid med Fiskeridirektoratet m.fl. Norges Fiskarlag bør i første omgang be om et møte med DN og Fiskeridirektoratet, for å avklare dette nærmere.
Fiskerne og fiskeriforvaltningen hadde tidligere et godt samarbeid om kurs i kystsoneplanlegging. Det er nå behov for å utvikle og gjennomføre et nytt felles kursopplegg for planlegging og forvaltning av kystsonen.	Fiskeridirektoratet, i samarbeid med Norges Fiskarlag og andre. Norges Fiskarlag bør ta kontakt med FKD, Fiskeridirektoratet og andre, for å avklare hvordan en best kan gjennomføre og finansiere et slikt felles kursopplegg.

TILTAK	ANSVAR OG GJENNOMFØRING
Fiskeri og reguleringer	
<p>En må sikre en kunnskapsbasert og forutsigbar regulering av fiskeriene. Det yrkesmessige kystfisket må prioriteres høyere enn i dag. Effekten av de ulike reguleringene må ses i sammenheng.</p>	<p>FKD og Fiskeridirektoratet. Norges Fiskarlag må fortsatt følge opp disse problemstillingene aktivt overfor FKD og Fiskeridirektoratet. Bl.a. bør det bes om et nytt møte i nær framtid, for å drøfte hvordan dette best kan la seg gjennomføre.</p>
<p>Det forhandles nå med EU om en ny Skagerrakavtale. Fra norsk side må det stilles krav om fortsatt felles adgang til å fiske inntil fire nm av kysten til Sverige, Danmark og Norge.</p>	<p>FKD og Fiskeridirektoratet. Norges Fiskarlag må fortsatt følge opp disse problemstillingene aktivt overfor FKD og Fiskeridirektoratet.</p>
<p>Det må ikke innføres påbud om sorteringsrist uten oppsamlingspose, og det må fortsatt være anledning til å levere bifangst fra rekefiske.</p>	
<p>Bifangstprosenten av torsk i rekefisket må økes til 10 %.</p>	
<p>Det må innføres et unntak fra det kommende maskeviddekravet for fiske med bunngarn for manntallsførte fiskere (som fisker etter andre arter enn torsk). Det må i stedet innføres en vanlig bifangstbestemmelse.</p>	
<p>Antall dispensasjoner for direktefiske etter torsk i Skagerrak med konvensjonelle redskap må økes til 10 fartøy.</p>	
<p>Norge må kreve at all torsk fanget innenfor grunnlinja skal holdes utenfor den årlige kvoteavtalen med EU.</p>	
<p>Forbudet mot lysfiske i Oslofjorden og Skagerrak må snarest oppheves på permanent basis.</p>	
<p>Det må avsettes en ekstravote på 1000 tonn sild, til låssettingsfiske innenfor grunnlinjen på Skagerrakkysten.</p>	<p>FKD og Fiskeridirektoratet. Norges Fiskarlag bør be FKD, Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet om et møte, for å drøfte hvordan dette best kan la seg gjennomføre.</p>
<p>Det må forskes på alternative seleksjonsmåter i reke- og krepsetrål, som på best mulige måte kan skille ut yngel og småfisk, uten at dette går utover fiskernes og mottakenes økonomi.</p>	<p>Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet. Norges Fiskarlag bør be Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og havbruksnæringas forskningsfond (FHF) om et møte, for å drøfte hvordan dette best kan la seg gjennomføre.</p>
<p>Overvåkingsfisket etter ål må fortsette i 2011, og norske myndigheter må fortsatt arbeide aktivt for at EUs importforbud for ål blir opphevet. Norge må delta i europeisk samarbeid med sikte på å legge til rette for lovlig omsetning av ål (Sustainable Eel Standard).</p>	<p>FKD og Fiskeridirektoratet. Norges Fiskarlag må fortsatt følge opp disse problemstillingene aktivt overfor FKD og Fiskeridirektoratet.</p>
<p>Fylkesbindingen på kjøp/salg av kvoter på torsk nord for 62°N må oppheves mellom fylkene sør for 62°N.</p>	
<p>Fiske etter leppefisk må forbeholdes fiskere registrert i fiskermanntallet.</p>	
<p>Det må vurderes hvordan fangst, registrering/merking og omsetning av hummer kan foregå på en mest mulig hensiktsmessig måte. Ved en økning i bestanden må yrkesfisket etter hummer prioriteres gjennom økt redskapsantall og økt fisketid. Det bør også vurderes begrensninger på bruk av garn i fritidsfisket i Sør-Norge, særlig i sommermånedene.</p>	
<p>Teinefiske etter sjøkreps må overvåkes bedre, for å unngå redskapskonflikt med reke- og krepsetrålning.</p>	

TILTAK	ANSVAR OG GJENNOMFØRING
Fiskeri og reguleringer	
Det må fortsatt være lovlig å drive direktefiske etter pigghå for fartøy under 15 m i indre farvann.	FKD og Fiskeridirektoratet. Norges Fiskarlag må fortsatt følge opp disse problemstillingene aktivt overfor FKD og Fiskeridirektoratet.
Bifangstprosenten for blålange må igjen økes til inntil 50 %, slik at kystfiskerne i sør kan fortsette fisket sitt etter bl.a. kvitlange.	
Kystflåten må primært igjen kunne få fiske kolmule innenfor grunnlinja. Sekundært må sporadiske fangster kunne avregnes mot bifangstavsetningen.	

Mottak, logistikk, rekruttering m.m.	
Nærmarkedene i Sør-Norge må utvikles videre med hensyn til ferskhet, kvalitet, leveringssikkerhet og betalingsvillighet. I tillegg må det jobbes for at de store matvarekjedene i større grad kan slippe til lokale leverandører av fersk fisk og skaldyr.	Eksportutvalget for fisk, salgslagene, matvarekjedene og andre.
Det må legges til rette for et tilstrekkelig antall sikre og attraktive lærlingplasser. Læringer bør også kunne opparbeide fartstid på fartøy mindre enn 15 m.	Opplæringskontor, aktuelle videregående skoler, FKD, Norges Fiskarlag, Fiskerlaget Sør og Fiskerlaget Vest m.fl. Norges Fiskarlag bør ta initiativ til et felles møte, i samarbeid med prosjektet "Sett Sjøbein", for å drøfte hvordan dette best kan la seg gjennomføre.
Det er ønskelig å evaluere ungdomsfiskeordningen, for å finne ut hvordan den evt. best kan tilpasses fiskeriene i sør. En bør også vurdere å utvide denne ordningen til å omfatte hele året.	FKD og Fiskeridirektoratet.
Det må vurderes hvilke fiskerier som kan være særlig egnet for å rekruttere nye yrkesfiskere. Bl.a. bør de "nye" fiskeriene, som for eksempel fiske etter leppefisk, sjøkreps, krabbe og lite utnyttede arter (LUR) kunne utvikles videre i forhold til ungdomsfiskeordningen.	FKD og Fiskeridirektoratet, i samarbeid med Norges Fiskarlag og andre.
Arbeidet for å redusere spøkelsesfiske må intensiveres. Det bør i den forbindelse også utredes praktiske metoder for å unngå spøkelsesfiske med teiner.	FKD og Fiskeridirektoratet, i samarbeid med Havforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag og andre. Det bør arrangeres et felles møte, for å drøfte hvordan dette best kan la seg gjennomføre.
Det må utredes hvordan en best kan gjennomføre en reell, effektiv og rettferdig kontroll av både yrkes- og fritidsfisket langs kysten av Sør-Norge.	FKD, Fiskeridirektoratet og Kystvakten. Det bør arrangeres et felles møte, for å drøfte hvordan dette best kan la seg gjennomføre.

Vi har vært med på å forme norsk fiskeripolitikk siden 1926. Det er vi stolte av, og vi vil fortsette med det! Verdiene skapes i langsiktig samspill mellom fellesskapsløsninger og individuelt pågangsmot.

Norges Fiskarlag

For kystnorges framtid

Fiskernes fagorganisasjon!

Vårt mål er å sikre fiskerne stabile rammebetingelser og bidra til gode og sikre arbeidsplasser langs hele kysten. Et sterkt Fiskarlag med engasjerte medlemmer er helt sentralt i dette arbeidet. Vi ser det også som helt avgjørende å arbeide på bred front for å videreutvikle fiskerinæringa som den viktige distrikts- og eksportnæringa den alltid har vært.

Det å ha et felles talerør for fiskernes interesser er svært viktig på slike avgjørende områder som:

- bestandssituasjon, ressurstilgang, ressursfordeling og reguleringssaker
- natur- og miljøvern, arealbruk, bevaring av et rent hav og ivaretagelse av gyte- og oppvekstområder
- råfiskloven, som sikrer fiskerne særlige rettigheter ved førstehåndsomsetningen av fisk
- deltakerloven, som er en avgjørende forutsetning for fiskernes rett til å eie fiskefartøy, og for den nasjonale forvaltningen av fiskeressursene

NORGES FISKARLAG

7462 Trondheim

Sentralbord 73 54 58 50

Telefaks 73 54 58 90

E-post: fiskarlaget@fiskarlaget.no

www.fiskarlaget.no

Arbeidet med denne handlingsplanen startet på oppfordring fra Fiskerlaget Sør og Fiskarlaget Vest. Planen ble vedtatt av Landsstyret i Norges Fiskarlag 31. mai 2011. Den overordnede målsettingen med handlingsplanen er å bidra til økt lønnsomhet i det yrkesmessige kystfisket i Sør-Norge, slik at dette også kan føre til økt verdiskaping i kystsamfunnene og ellers.

Foto: Aslak Kristiansen, Astri Normann, Trygve Bjørnerem, Inger Lise Ulland, Geir Stuve Rommetveit m.fl.

Utforming: Grafisk Design AS **Trykk:** GRØSET™